

760D.61/1588½

Memorandum of Conversation, by the Under Secretary of State (Welles)

[Washington,] August 18, 1941.

The Minister of Finland called to see me this afternoon at my request.

I told the Minister that I wished to inform him in the utmost confidence that this Government had received information to the effect that should the Government of Finland be so disposed, the Soviet Government was prepared to negotiate a new treaty of peace with Finland which would involve the making of territorial concessions by the Soviet Union to Finland.

I said that I was communicating this information as a transmitting agent and that at the moment I was expressing no official opinion with regard thereto. I said that I wished to make it, however, completely clear that the information I was giving the Minister implied in no sense whatever any weakening on the part of the Soviet Government. I said that, from the official statements made to us by the Soviet Union and from every other evidence available to this Government, the Soviet Government is not only resisting magnificently German aggression against Russia but is likewise prepared to fight indefinitely against Germany, and that from our knowledge of the military situation there seemed every reason to suppose that Russia may do so successfully and for a protracted period. I said that this information referred solely to Finland and should consequently be viewed solely in that light.

The Minister at once raised certain obvious questions. First, in view of the experience Finland had had with the Soviet Union in 1939, what guarantees would Great Britain and the United States offer Finland that any peace treaty which the Soviet Union might now be disposed to negotiate would be maintained? Second, what assurance would Finland be given that, in the event that Germany was defeated and the Soviet Union were to become the predominant military power, Russia would respect any promises which Great Britain or the United States might have made and would not again undertake to seize Finland and deprive the Finnish people of their independence?

I replied that these questions were questions which I was not prepared to discuss. I said it seemed to me, first of all, that it was necessary to determine what the attitude of Finland might be with regard to the possibilities which I had communicated to the Minister and that consequently the questions which he had raised were questions which [\[Page 57\]](#) need only come up for discussion in the event that the Government of Finland desired to explore these possibilities.

I said further that it appeared to me that the question was a momentous one for the Finnish Government to determine. I added that in view of the considerations the Minister had advanced I wondered what guarantees or assurances Finland thought she would have of retaining her own independence and autonomy if Germany succeeded in winning and were then the overlord of all of Europe. I said that in such event Finland could look to no one for assistance whereas if Germany were defeated she would have many extremely powerful friends on her side.

While the Minister was with me the British Ambassador, who had come to say goodbye to me just before the Minister entered my office, sent me a personal written message of which the following is a transcript:

“As I came out of your room I was given a telegram from the Foreign Office apropos of the approach you had told me of from the Soviet Ambassador [Umansky] to you about the Finns.

“I had told Eden of the difficulties you foresaw the Finns must feel in cutting clear of the Germans, quite apart from the Communist implication. And I said that you proposed as a first step to see what the Finnish Government might have to say about it.

“The Foreign Office are concerned—as no doubt you will be—that no impression should be created in the Finnish (and German) mind that the Soviet are angling for peace with Finland.

“If such an impression were created, it would of course be the opposite to that which we desire to produce. You will, I have no doubt, have this risk in mind—and I am sorry to bother you with this note—but I did not want to break in upon you again. (Signed) Halifax.”

S[umner] W[elles]

Source: [Foreign Relations of the United States Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I](#) [Document 68](#)

Keskustelumuistio, alivaltiosihteeri (Welles)

[Washington,] 18. elokuuta 1941.

Suomen lähettiläs]Procopé] saapui luokseni tänään iltapäivällä pyynnöstäni.

Kerroin lähettiläälle, että haluan ilmoittaa hänelle äärimmäisen luottamuksellisesti, että tämä [USA:n] hallitus on saanut tiedon siitä, että mikäli Suomen hallitus olisi halukas, neuvostohallitus on valmis neuvottelemaan Suomen kanssa uudesta rauhansopimuksesta, joka tulisi sisältämään Neuvostoliiton tekemiä alueluovutuksia Suomelle.

Sanoin, että tuon esille nämä tiedot välittäjänä enkä tällä hetkellä esitä mitään virallista mielipidettä asiasta. Sanoin, että haluan kuitenkin tehdä täysin selväksi, että lähettiläälle antamani tiedot eivät millään tavalla tarkoita mitään heikkenemistä Neuvostoliiton hallituksen puolelta. Sanoin, että Neuvostoliiton meille antamien virallisten lausuntojen ja kaikkien muiden tämän hallituksen käytettävissä olevien todisteiden perusteella neuvostohallitus ei ainoastaan loistavasti vastusta Saksan hyökkäystä Venäjää vastaan, vaan on myös valmis taistelemaan määräämättömän ajan Saksaa vastaan, ja että tiedoistamme siellä vallitsevasta sotilaallisesta tilanteesta antavat kaikki perusteet olettaa, että Venäjä voi tehdä niin menestyksekkäästi ja pitkän aikaa. Sanoin, että nämä tiedot koskivat yksinomaan Suomea ja että niitä pitäisi näin ollen tarkastella yksinomaan tässä valossa.

Lähettiläs esitti heti joitakin odotettuja kysymyksiä. Ensinnäkin, sen kokemuksen valossa, joka Suomella oli Neuvostoliitosta vuonna 1939, mitä takuita Iso-Britannia ja Yhdysvallat antaisivat Suomelle siitä, että mikä tahansa rauhansopimus, josta Neuvostoliitto on nyt valmis neuvottelemaan, tulee säilymään? Toiseksi, minkä takuun Suomi saisi siitä, että siinä tapauksessa, että Saksa kukistuisi ja Neuvostoliitosta tulisi hallitseva sotilaallinen voima, Venäjä tulisi kunnioittamaan mitään Ison-Britannian tai Yhdysvaltojen mahdollisesti antamia lupauksia eikä ryhtyisi uudelleen valloittamaan Suomea ja riistämään Suomen kansalta sen itsenäisyyden?

Vastasin, että nämä kysymykset ovat sellaisia, joista en ollut valmis keskustelemaan. Sanoin, että minusta tuntui ensinnäkin siltä, että on tarpeen selvittää, mikä Suomen asenne mahtaa olla niihin mahdollisuuksiin nähden, jotka olin ilmoittanut lähettiläälle, ja että hänen esittämänsä kysymykset ovat näin ollen kysymyksiä, joiden [Sivu 57] tarvitsee tulla keskusteltaviksi vain siinä tapauksessa, että Suomen hallitus haluaa tutkia näitä mahdollisuuksia.

Sanoin edelleen minusta näyttäneen siltä, että Suomen hallitukselle kysymyksestä päättäminen oli ratkaisevan merkityksellistä. Lisäsin, että lähettilään esittämien näkökohtien valossa ihmettelin, mitä takeita tai vakuutuksia Suomi uskoi saavansa oman itsenäisyyden ja autonomiansa säilymisestä, jos Saksa onnistuisi voittamaan ja olisi silloin koko Euroopan herra. Sanoin, että siinä tapauksessa Suomi ei voisi

odottaa keneltäkään apua, kun taas jos Saksa kukistuisi, sillä olisi puolellaan monia erittäin voimakkaita ystäviä.

Lähettilään ollessa kanssani Ison-Britannian suurlähettiläs, joka oli tullut hyvästelemään minua juuri ennen kuin ministeri tuli toimistooni, lähetti minulle henkilökohtaisen kirjallisen viestin, josta seuraavassa on jäljennös:

”Kun tulin ulos huoneestanne, minulle annettiin [Britannian] ulkoministeriön sähke, joka koski sitä lähestymistapaa, jonka olitte minulle kertonut Neuvostoliiton suurlähettilään kertomana suomalaisista.

”Olin kertonut Edenille niistä vaikeuksista, joita suomalaisten on täytynyt tuntea saadakseen selvää saksalaisten, puhumattakaan kommunistien aikeista. Sanoinkin, että ehdotitte ensimmäisenä askeleena sen katsomista, mitä Suomen hallituksella voisi olla siitä sanottavaa.

”Ulkoministeriö on huolestunut siitä – kuten tekin epäilemättä olette – ettei suomalaisille (ja saksalaisille) saa luoda sellaista vaikutelmaa, että Neuvostoliitto on tavoittelemassa rauhaa Suomen kanssa.

”Jos tällainen vaikutelma syntyisi, se olisi tietysti vastakkaista sille, minkä haluamme saada aikaan. Epäilemättä teillä on tämä riski mielessänne – ja olen pahoillani, että vaivaan teitä tällä huomautuksella – mutta en halunnut palata asiaan kanssanne uudelleen. (Allekirjoitus) Halifax.”

S[umner] W[elles]

Lähde: [Foreign Relations of the United States Diplomatic Papers, 1941, General, The Soviet Union, Volume I Document 68](#)